

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. ij. De causa productiua actus vitalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

Secunda
obiectio.

Obiicitur secundò. Illud solum est tota cognitio, quod solum est tota representatio obiecti: species expressa sola est tota imago & representatio obiecti: ergo illa sola est tota cognitio. Probatur maior. Illud denominat intellectum intelligentem, seu representantem obiectum, per quod obiectum representatur: sed per solam speciem expressam obiectum representatur: ergo intellectus per solam speciem expressam denominatur intelligens.

Respondeo negando primam maiorem; nam illud non est tota cognitio, quod est tota imago obiecti; cognitio enim præter imaginem dicit etiam expressionem illius; sicut scriptio præter characteres, dicit illorum formationem. Ad probationem distinguo maiorem. Per illud redditur intellectus intelligens, seu representans obiectum, per quod obiectum representatur tantum formaliter, nego maiorem; per quod obiectum representatur actuè simul, & formaliter, concedo. Intellectus enim est representatio actiua simul, & formalis.

Tertia ob
iectio.

Obiicitur tertio. Si cognitio includit formaliter actionem: ergo cognoscere est agere: consequens est absurdum, quia si cognoscere est agere, cognosci est agi, & sic obiectum agit dum cognoscitur; & verbum per actionem cognoscitur: quæ omnia sunt falsa. Consequentia est evidens, quia actio tribuit necessariò suum effectum, qui est agere, & agi: cognitio est actio: ergo cognosci est agi.

Respondeo verum esse, quod cognoscere est agere terminum intrinsecum, non autem obiectum ipsum; unde cognosci est agi. Verbum mentis representans obiectum, non est agi obiectum ipsum; actio enim tribuit termino intrinseco denominationem acti, non denominationem cogniti. Quædam enim verba conveniunt soli termino intrinseco; nam ille solus producit: quædam soli conveniunt termino extrinseco, ut cognosci, cogitari; per loquutionem enim non representatur verbum, sed obiectum, sicut victor per actionem qua intrinsece producit imaginem, denominat obiectum victum; imaginem verò productam intrinsece.

Quarta
obiectio.

Obiicitur quarto. In diuinis Pater Aternus intelligit per solam actionem productionem Verbi, non autem per ipsum Verbum, alioqui Spiritus sanctus non intelligeret, quia non producit Verbum: ergo Verbum non est intellectio, sed actio sola productiua Verbi. Deinde vivere est immanenter operari: ergo vita actualis est operatio immanens. Vegetatiua enim viuunt ex eo, quod operantur immanenter; terminus enim vitæ vegetatiuæ non spectat intrinsece ad actum vitalem.

Respondeo non esse paritatem inter Deum & creaturas; Verbum enim in Deo non est intellectio, quia Deus non producit Verbum ex defectu intellectiois, sed ex eius fecunditate; nam verbum est origine posterius, quàm intellectio. Creatura verò producit Verbum ex defectu intellectiois; ideo verbum in creaturis est ipsa intellectio, saltem partialiter. Cum dicitur quod vivere est immanenter operari, non sola significatur actio cum negatione termini, sed actio simul & terminus, in qualibet vita, etiam vegetatiua.

SECTIO II.

De causa productiua actus vitalis.

Posito quod potentia animæ non sint realiter distinctæ ab anima, ut nuper probatum est, non est difficile statuere de causa per quam immediate actus vitalis producit. Sed in sententia tamen receptissima, quæ potentias animæ distinguit ab anima, grauius controuerti potest, utrum actus vitalis à sola potentia immediate producat; an verò etiam anima immediate ad illum influat. Esse autem necesse ut anima etiam per se influat, satis probatum est eo loco. Et confirmari adhuc etiam potest, quia si anima non concurreret immediate per seipsam ad bonos aut malos actus, anima ipsa non esset digna odio aut amore, pena vel premio, vituperio vel laude; nemo enim illa omnia meretur nisi ob id quod ipse fecit, & ob id quod potest impedire: si autem solæ agunt potentia, anima ipsa non facit bonum aut malum opus, neque illud potest impedire: sicut si calor esset liber ad calefaciendum, aut non calefaciendum, nemo vituperandum esse putaret ipsum ignem, si calor non calefaceret; sicut etiam peccatum filij nunquam tribuitur patri, qui non potuit illud impedire. Et sanè si diuinitus anima separata esset à suis potentiis, illæ autem peccarent, certè voluntas sola rea esset, non autem anima: sed quando anima est coniuncta suis potentiis non magis influat immediate quàm si esset separata: ergo non magis est laudabilis vel vituperabilis. Deinde non est facile dicere quomodo sola sympathia & radiatio potentiarum in eadem anima sufficiat ut intellectu aut imaginatione aliquid cognoscente in ipso capite, appetitus qui est in corde statim exardescat, ut vulnerato pede statim sensus communis id percipiat, & appetitus ob id doleat, illa enim sympathia, tamen negari non potest, tamen si anima nihil prorsus percipit aut sentit, videtur incredibilis. Neque retorqueri potest argumentum pro animabus brutorum, quæ sunt diuisibiles, & tamen vulnerato equi pede, statim totum animal sentit & dolet; nam tamen partes illæ diuersæ sunt, componunt tamen eandem animam & vnitæ sunt; ideoque mirum non est, quod inter eas talis sympathia reperiatur, ut vna parte læsa, pars altera eiusdem animæ id percipiat.

Posito ergo quod causa naturaliter productiua cuiuslibet actus vitalis, non sit nisi anima, cuius potentia non sunt realiter aliud ab ipsa, meritis queritur, utrum per diuinam potentiam actus vitalis effici possit ab alio quàm à potentia vitali; v. g. utrum mea intellectio effici possit à Deo solo, & poni vel in meo intellectu, vel in lapide.

In qua difficultate apud omnes Doctores, tum Philosophos, tum Theologos celeberrima tria video queri posse. Primò utrum actus vitalis sumptus formaliter, v. g. visio, vel intellectio, produci possit à Deo solo in aliquo subiecto quod diceretur videre aut intelligere. Secundò utrum produci possit à solo Deo terminus actus vitalis, & poni vel in proprio subiecto, vel in extraneo. Tertio utrum illud subiectum, in quo esset positus ille terminus, esset reuerà intelligens, aut videns.

Dico primò, actum vitalem sumptum formali-

ter ut vitalis est, non posse vlla ratione produci à Deo solo, sed necessarium prorsus esse ut potentia vitalis ad eum effectiue influat.

Ratio est, quia actus vitalis, ut vitalis est formaliter, ille dicitur, qui producit immanenter in eo principio à quo fit: sed si producat effectiue à solo Deo, non manebit in eo principio à quo erit; fiet enim à Deo, & producat in intellectu, vel in lapide: ergo actus vitalis, formaliter ut vitalis, produci non potest à solo Deo.

Dico secundò, terminum cuiuscunque actus vitalis posse mortuo modo fieri à solo Deo; tum in proprio subiecto, tum in quocunque alio extraneo. Ita docent cum Scoto, Durando, Ochamo, Suarez *disput. 48. sect. 2. num. 12.* & sæpe alibi, Lessius *lib. 1. de summo bono, num. 40.* contra Valquem *prima secunda, disput. 9. cap. 4.* & plures alios.

Ratio est, quia dupliciter considerari potest terminus actus vitalis, v. g. verbum mentis: primò solitariè ac præcisè, abstrahendo ab actione, per quam potentia vitalis illud producit; & sic est mortua qualitas & imago solum obiecti, qualis esset imago picta; nec est tendentia in obiectum, vel actio grammaticalis, sed qualitas purè mortua: secundò considerari potest verbum mentis cum actione, qua pendet à potentia vitali operante immanenter, & sic non est solum imago mortua obiecti, sed est vitalis representatio & tendentia ipsius anime in obiectum, & vera intellectio. Certum est actionem illam, quæ verbum mentis producit ab intellectu, essentialiter pendere ab intellectu, neque fieri posse à Deo solo, quia actio necessariò mutatur mutato agente, cum sit dependentia ab hoc agente.

Quod autem verbum ipsum essentialiter pendeat ab intellectu, nulla sufficiens ratio probat, neque vlla potest afferri contradictio, quæ ostendat illud non posse fieri à Deo, sicut potest produci calor.

Deinde sic probatur. Omnis effectus realis, qui non est modus, & est distinctus ab actione quæ fit, potest separari à subiecto suo, & produci à solo Deo in quolibet subiecto, qui potest solus facere totum quod facere potest cum causis secundis: terminus iste actionum vitalium est realiter distinctus à potentia & ab actione, quæ fit, ut probavi: ergo ille fieri potest à Deo in quolibet subiecto. Probatur maior. Tota ratio cur dicatur calorem produci posse à solo Deo, est quia ille non est modus, & distinguitur ab actione, quæ fit: ergo cuiusvis modus realis distinctus ab actione quæ fit, si non sit modus, fieri poterit à solo Deo in quocunque subiecto. Quod vltimum addo propter quosdam Theologos, qui fatentur posse à Deo solo produci Verbum mentis in intellectu; negant produci posse in lapide, vel alio subiecto extraneo; quia, inquiunt, redderet illud intelligens: sed hoc non sequitur, ut diceret statim. Et sanè si verbum mentis productum à solo Deo, est qualitas purè mortua, non video cur Deus mortuo modo possit producere illud in intellectu & non possit producere illud in quolibet alio subiecto.

Dico tertio. Verbum mentis à Deo solo productum in lapide, vel etiam in intellectu, nullo modo faceret intellectum intelligentem. Contra Valentiam, Herice, Granadum, qui ex eo quod sentiant intellectiorem totam in solo consistere verbo mentis, docent etiam intellectum constitui posse intelligentem per verbum mentis, quod

R. P. de Rhodes curs. Philosoph.

A Deus in eo poneret sine vllò influxu effectiue intellectus.

Ratio tamen primò est, quia ut patet ex prima sectione, actus vitalis formaliter duo includit, qualitatem physicam, & actionem immanenter productam à principio in quo est; si enim desit istud vltimum, non est vita, quæ actio est immanens: ergo si verbum mentis ponatur à Deo solo transeunter operante in intellectu, intellectus non erit viuens per illam qualitatem: sed omnis intellectio est essentialiter vita: ergo illud verbum mentis productum à Deo solo non erit intellectio, neque per illud reddetur intellectus actu intelligens. Deinde, si poni potest in intellectu nihil actu operante verbum hoc mentis, poterit etiam poni extra intellectum in lapide, ut ostendit: ergo lapis reddi poterit intelligens, videns, amans. Similiter poterit oculus audire, auris videre, gustare, olfacere, si Deus ponat in iis speciem expressam illorum sensuum. Imò voluntas intelliget, amabit intellectus, & alia huiusmodi fient plurima, quæ abhorrent à communi sensu Theologorum. Denique sequeretur voluntatem ferri posse in incognitum & illud amare, si Deus infundat illi qualitatem quæ amore producit. Sequeretur amorem non esse voluntarium essentialiter; imò materiam ipsam primam videre, audire, amare, quia illi vnitur visio, auditio; amor: videre autem, iuxta sententiam quam impugno, non aliud est quàm vniri speciei expressæ.

C Itaque tria in visione spectari possunt. Primò species ipsa expressa obiecti: secundò ipsius productio, seu processio, & assidua dependentia à potentia visiva: tertio eius receptio in eadem potentia. Species illa expressa est vera qualitas, quæ ut sit actus vitalis, constituatque animam viuentem, & videntem, duo exigit. Primò ut procedat à tali potentia vitali tanquam eius germen; v. g. ab oculo, non ab aure; ab intellectu, non à voluntate. Secundò ut in illa recipiatur; vita enim non potest esse aliquid extrinsecum viuenti, sed dicitur habitudinem effectus & forme. Igitur videre non est illa imagine informari, sed est informari vitaliter, idest cum productione ac processione illius ex intimis quasi visceribus.

D Ex quibus solui etiam multæ possunt Theologicæ quæstiones. Primò quod oculus corporeus videre non possit Deum; quia nimirum videre Deum est intelligere; oculus autem sicut non potest amare, sic neque potest intelligere. Secundò quod intellectus creatus non constituitur beatus & videns Deum per visionem increatam ipsius Dei, imò etiam quod ad visionem beatam ipse concurrat intellectus; non autem passivè solum se habeat. Idem dico de actibus omnibus meritoriis, ad quos potentia effectiue influat, alioqui non esset illud exercitium vitale, nec vera cognitio & amor. Denique quod

E Christi humanitas sanctissima non est intelligens aut volens per intellectiorem aut volitionem diuinam, cui non vnitur nisi mediante substantia diuina. Fundantur enim hæc omnia in eo, quod actus vitalis debet procedere ab eo principio proportionaro, in quo recipitur.

Obiicitur primò. Implicat esse in subiecto aliquam formam, & non illi communicare suum effectum formalem: termini actionum vitalium cognoscitiuarum sunt veræ formæ;

N n 3 ergo

Probatio.

Corollaria theologica.

Prima obiectio.

ergo illi non possunt esse in subiecto, & illi non communicare suum effectum formalem: sed si producerentur illi termini à solo Deo, essent in subiecto cui non communicarent suum effectum formalem: ergo illi termini produci non possunt à solo Deo. Probo assumptum. Effectus formalis termini visionis est reddere suum subiectum videns: sed si Deus produceret terminum visionis in aliquo subiecto, non redderet illud videns: ergo non communicaret subiecto suum effectum formalem.

Respondeo terminum actus vitalis posse considerari vel præcisè secundum se, vel cum actione prodeunte à potentia vitali. Si consideretur hoc posteriore modo, effectus eius formalis est reddere subiectum, in quo est, intelligens, videns, &c. si autem solus consideretur præcisè absque tali actione, effectus eius formalis non est reddere subiectum videns, aut intelligens, sed reddere subiectum habens mortuam similitudinem obiecti. Semper ergo concedendum est, non posse formam esse in subiecto, quin communicet ei effectum formalem: sed negatur effectum formalem termini intellectus præcisè sumpti esse reddere subiectum intelligens; hic enim est effectus formalis termini huius & actionis procedentis à principio proportionato, in quo producit.

Secunda
obiectione.

Obiicitur secundò. Illud reddit intellectum intelligentem formaliter, quod formaliter intellectui representat obiectum: sola qualitas, v.g. species expressa, representat formaliter obiectum intellectui; nam illa est imago formalis: ergo illa sola reddit intellectum intelligentem.

Respondeo distinguendo maiorem. Illud reddit intellectum formaliter intelligentem, quod intellectui representat obiectum mortuo modo, nego; quod representat vitaliter, concedo. Intellectio enim non est quæcunque imago, sed est imago viva, per quam intellectus attendit obiectum, & in illud tendit. Species expressa solitarie sumpta non representat intellectui vitaliter obiectum, sed mortuo modo; non enim per eam simpliciter sumptam intellectus attendit ad obiectum, nisi ei accedat actio, per quam illa imago pendeat à potentia vitali, & in illa maneat.

Tertia ob-
iectio.

Obiicitur terriò. Si hæc qualitas à solo Deo producta non conferret intellectui suum effectum formalem, & non constitueret illum intelligentem, id fieret ex defectu actionis: sed actio non requiritur ut qualitas ista conferat suum effectum formalem; nam alia omnes formæ physice non indigent consortio actionis, ut consensant suum effectum formalem subiecto; albedo v. g. sola facit album, seclusa dealbatione: ergo verbum mentis se solo facit intellectum intelligentem. Deinde argumentor. Ut verbum mentis constituat intellectum intelligentem, nihil requiritur præter actionem productam à potentia vitali: sed Deus producit hanc qualitatem per actionem eiusdem omnino speciei & rationis; nam actio specificatur à termino: ergo illa qualitas facit intellectum intelligentem. Vbi enim omnia sunt eiusdem rationis, effectus formalis esse debet eiusdem rationis; sed hæc omnia sunt eiusdem rationis, actio scilicet & terminus: ergo effectus esse debet eiusdem rationis.

Respondeo effectum formalem huius qualitatis duplicem posse considerari. Primus est proprius, nimirum forma in subiecto, & ad illum conferendum non eget consortio actionis: alter est quasi communis actioni & termino, & ut hunc conse-

rat, indiget consortio actionis. Concedo igitur nullam esse formam quæ requirat consortium actionis ut conferat subiecto effectum formalem sibi soli proprium, sed exigit consortium actionis ut conferat subiecto effectum formalem communem termino & actioni. Huiusmodi est verbum mentis.

Deinde distinguo illam minorem. Deus produceret hunc terminum per actionem eiusdem speciei essentialis, concedo; per actionem eiusdem speciei accidentalis, nego. Actio enim, quæ fieret verbum mentis à solo Deo, esset eiusdem speciei essentialis cum ea, quæ producitur à potentia vitali; quia essentialiter actio specificatur à termino: sed actio speciem accidentalem non sumit à solo termino, cum ab eo solo non denominatur; sed accipit etiam ab agente, quod est principium vite coniunctum. Differunt igitur actiones illæ ambæ accidentaliter, quia una extrinsecè denominaretur vitalis ex eo quod esset immanens; altera denominaretur non vitalis, quia esset transiens: unde sequitur, quod vitalitas in actione denominatio est extrinsecè, ideòque falsum est, quod omnia in utroque casu eiusdem sunt rationis.

QVÆSTIO V.

C De corpore organico, quod anima informat.

NON potest satis intelligi quid sit, & quas proprietates habeat anima, nisi explicetur corpus ad quod informandum tota ordinatur; animat videlicet illud ut vite socium, consecrat ut templum, illustrat ut cælum. Cum hoc socio sola regnat, dedicat se ipsam in hoc templo, radat in hoc cælo; regnum enim animæ corpus est, in quo vniuersitatem quandam omnium bonorum natura descripsit, mundumque multiplicem in unico veluti puncto dedit. Templum est, in quo & donarium, & lampas & ædificia, imò & tantum non Dea ipsa est anima. Cælum est, in quo tot sunt astræ, quot membra, motus varij & continui, etiam dum quiescere videtur, nisi quod & lux eius pulchrior est, & aspectus amcenior, & influxus suauior. Suspexerunt miracula illa iam sapientis & accuratè Melitius & Nemesius in libris de homine, Theodoretus orat. 3. de prouidentia, Basilias homilia 11. in hexameron, Ambrosius lib. 6. eiusdem. 9. & lib. de Noë. c. 6. & 7. Cæsarius Dialogo 1. Nyssenus de officio hominis c. 30. Chrysostomus homilia 11. ad populum, Philo lib. de plantatione Noë, & alij plures præter Hippocratem & Galenum. Mihi satis est pro instituta breuitate tria dicere: primò qualis sit structura humani corporis: secundò quænam eius partes informetur animâ, seu de illis partibus comparatis cum animâ: terriò de illis inter se comparatis.

SECTIO I.

Humani corporis structura & delineatio.

IN hoc igitur pulcherrimo reginæ animæ domicilio, acce rationis, vite ærario, vehiculo sapientiæ, humano inquam corpore, duo sunt partium genera: quedam dicuntur similes, quæ videlicet sunt sui vndique similes sensus æstimatione: quædam